

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Юрий Проданов – Шуменски университет „Епископ
Константин Преславски”**

определен за подготвящ становище на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление: 3.5. Обществени комуникации и информационни науки – Медии и комуникации
– Телевизионна журналистика

Автор: БЛАГОВЕСТ ГАНЧЕВ ИЛИЕВ

Тема: Регионалните телевизии в България – специфики на медийната трансформация

Научен ръководител: проф. д-р Теодора Петрова,

доц. д-р Поля Иванова

Дисертацията на Благовест Илиев е посветена на актуално аналитично поле, предопределено от факта, че развитието, функционирането, проблемите и предизвикателствата пред регионалната журналистика (във всичките и проявления) е процес, изключително важен по отношение на глобалната криза във формите и динамиката на комуникацията. Криза, проявяваща се и в разпадането на човешките общности, независимо от мащабите на тяхното съществуване (нации, професии, местни общности, социални групи, съсловия и т.н.)

От друга страна, извън чисто теоретическия аспект на изследването, дисертацията представлява необходим принос в натрупването на осмислен фактологически свод по отношение на процесите в българската журналистика след 1989 г. Систематизираният до скрупулъзност

исторически разказ за националната журналистика от 1844 г. до 1989 г. е последван от три и половина десетилетия, които едва ли ще бъдат скоро дескриптивно „подредени“ (въпреки сериозни и успешни отделни опити в това отношение) – медийният демократичен „взрив“ на практика чака своя отдаден и научно неуморим Маньо Стоянов. Тази дисертация, обаче е необходим жест в подобна посока.

Дисертационният труд съдържа 236 страници и е структуриран, както следва: увод, четири глави, заключение, използвана литература и осем приложения. Библиографията обхваща 77 заглавия, от които 70 на български, 7 на английски. Описани са интернет (онлайн) източниците и по-конкретно 28 използвани интернет връзки с портали и сайтове.

Още в увода на своето изследване Благовест Илиев отбелязва, че в контекста на съвременната ситуация: „академичните изследвания и общественият дебат за състоянието и развитието на регионалните медии са изключително важни за гражданското общество и демократичния процес.“. Това безспорно е така – съчетанието на понятията „местна общност“ и „медия“ (регионална) може да се осмислят метафорично през свързването на двата атома на водорода и единия на кислорода в гарантиращата наличието на живот вода. Ако местните общности са фундамента на всяко държавно формиране (независимо национално или наднационално), то проявата и съществуването им през тяхното медиране гарантира стабилитета на обществената конструкция. Докторантът изследва само една от проявите на регионалната журналистика – регионалните телевизии - и то в точно определен регион. Това (напълно задължително) самоограничаване и очертаване на изследователското поле дава възможност за по-конкретни и точни наблюдения – и в прагматичен аспект, но и в теоретичен план.

Добросъвестно са посочени другите самоограничения – темпоралният обхват и конкретния регион (Стара Загора).

В първа глава докторантът насочва вниманието си към теоретичните аспекти на проблема – изясняването на глобализацията и глобализационните процеси става чрез преглед на основни теоретични постановки по въпроса. По отношения на процесите, протичащи в регионалните медии, коректно и логично е избран подход, съчетаващ нормативната регулация на медийната среда, произтичаща от действията на съответните органи в ЕС (приведен е аргументът, че подобно законотворчество доминира върху националната законова рамка). Това ясно очертава възможните пътища за развитие пред българските регионални телевизии.

Прегледът на ситуацията с регионалните телевизии в три от водещите държави в ЕС – Германия, Италия и Франция е изключително важен. От него на първо място става ясно колко важни за подобен процес са законовата рамка и обмисленото държавно участие и подкрепа в запазването и развитието на регионалните медии (медийни пазари). В този смисъл би било интересно и важно в прегледа да присъства някоя от страните от бившия Източен блок, а сега член на ЕС (Чехия или Полша, примерно). От друга страна, естествените сравнения, които се налагат тук, водят до нерадостния извод колко архаична е нормативната база по отношение на медиите и медийната среда у нас, както и колко неадекватна е държавната политика по отношение на регионалните медии (телевизии).

В главата сериозно внимание се отделя и на медийната конвергенция – теоретичните постановки по въпроса са подготовка за анализа на проявите на медианата конвергенция в регионалните телевизии у нас.

Четвъртата вътрешна част в тази глава е „Телевизионната индустрия“ – формулирана по този начин частта респектира в своята потенциална всеобхватност. Бих препоръчал уточняващото „Телевизионната индустрия – основни аспекти“ или нещо подобно. Тук докторантът показва добри теоретични познания, несъмнено подпомогнати от сериозния му практически опит в тази посока. Добре е изяснен въпросът за телевизионното продуцентство, както и несистемните ми форми на прилагане у нас – особено в регионалните телевизии.

Във втора глава докторантът насочва вниманието си към развитието на системата на регионалните телевизии. Естествено, назад във времето това започва да става през регионализирането с използването на ресурса (финансов и кадрови) на държавната телевизия с изграждането на регионалните центрове на БНТ. Вторият етап в този процес е свързан с възможностите, които носят социалноикономическите промени след 1989 г. – появата на кабелни и ефирни частни или със смесена собственост телевизии е един от най-интересните и неописани в дълбочина процес, свързан с динамичните промени в българското общество. Текстът на дисертацията проследява и описва показателни и важни факти от това историческо вече време. Много добре са систематизирани и описани особеностите в програмирането, новинарските емисии, структурата на медийните организации и екипите. Във винаги специфичната система на организация на всяка една регионална телевизия важно място заема финансирането – регионалните рекламни пазари ще се окажат в основата на разцвета, както и на бързия залез на регионалните телевизии.

В тази глава на дисертацията добро впечатление прави отличното познаване и прилагането на теоретичните концепти от страна на докторанта

по отношение на телевизионното предаване - монтажа, организацията на програмното съдържание, структурата на телевизионните редакции и т.н., което пък е осмислено през същностната практическа проява на тези показатели в конкретната регионална телевизия.

Специално внимание се отделя и на мястото на християнската църква и религия в регионалните телевизионни програми. На пръв поглед насочването към този конкретен проблем предполага в някаква степен механичното му включване в цялостната структура на работата, предопределен от чисто личностен избор и мотивация на докторанта. От друга страна, темата за църквата и религията на регионалните телевизии (Пловдив и Стара Загора) представя един необичаен за изследване ракурс на инициатива на местна общност (институция) в стремежа и към преодоляване на пренебрегнат от държавата (или БПЦ) дефицит. В тази си част изследването налага извода, че темата за православната християнска религия в регионалните телевизии е спорадично присъстваща, несистемно защитавана, често личностно аргументирана, с неясно бъдеще и аморфна аудитория. Докторантът познава и се позовава на съществуващи изследвания в тази насока. Налага се усещането, че този въпрос е в някаква степен периферен и механично присъединен, спрямо цялостната композиция на дисертацията

В Трета глава се прави позитивен и успешен опит за исторически и емпирически обзор на регионалните телевизии в региона на Стара Загора. Както вече отбелязах в началото на този текст, подобни изследвания са много важни от гледна точка на формирането на цялостен поглед (а такъв несъмнено все още липсва) по отношение на развитието на медиите в България след 1989 г. В последователност тук се представя историята на съществуващите според публичния регистър на СЕМ телевизии в Стара

Загора - телевизия „СТЗ“ (приемник на телевизия „Стара Загора“, получила национален лиценз и по-късно продадена за създаването на 7/8 TV), телевизия „Загора“ и телевизия „Стойчев“, както и на съществуващата едва от 3 години онлайн телевизия „Феникс“.

На практика описанието на тези медийни феномени представляват конкретни case study, които дават основания за подкрепа или осмисляне на конкретни изводи направени вече в структурата на дисертацията.

В **Заключението** на дисертационния труд са обобщени направените изводи и наблюдения в отделните глави и е предложен синтетичен прочит на изводите относно валидността на направените и доказани хипотези.

Дисертационният труд показва очакваната за подобно изследване теоретична и фактологична подготовка и култура на докторанта. От гледна точка на приносната част на дисертацията, според мен по-важна е практико-приложната част, където на база на събраните данни и анализи, се предлагат конкретни препоръки за подобряване на съдържанието, управлението и финансовата устойчивост на регионалните телевизии в България. Интерес представляват направените изводи от анкетите и дълбочинните интервюта, които могат да бъдат примери за добри практики. Колкото до така наречения „продуцентски експеримент“ с предложение за модел, който може да бъде приложен в програмите на регионалните телевизии, може с голямо основание да се предположи, че то той би бил практически неприложим от гледна точка на специфичните форми на управление, финансиране и функциониране на всяка една от регионалните телевизии.

Авторефератът е структуриран правилно и отразява съдържанието и направените изводи на дисертационния труд. Налице са необходимия брой научни публикации по темата на дисертацията.

Към труда на докторанта мога да отправя някои несъществени препоръки. На първо място, мисля, че броят на респондентите в по-голяма част от анкетите не дава основание за категоричност на изводите. На второ място – фрагменти от отговорите в дълбочинните интервюта биха могли по-сериозно да присъстват в същностната част на дисертацията под формата на цитати, потвърждаващи даден извод с библиографско позоваване на приложението. На трето място – при библиографското оформяне на някои от интернет източниците би трябвало да се използват програми редактиращо скъсяващи линковете.

В заключение, като имам предвид **съвременното звучене на този труд, неговата познавателна и теоретична стойност и приносния му характер, препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Благовест Ганчев Илиев за дисертационния му труд на тема: „Регионалните телевизии в България – специфики на медийната трансформация“** в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Медии и комуникации – Телевизионна журналистика).

Подпис:

14 август 2024 г.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Юрий Проданов', written over a horizontal dotted line.

(доц. д-р Юрий Проданов)

ШУ „Епископ Константин Преславски”